

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา

เขตการศึกษา 8

นางเพ็ญรำไพ รามบุตร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-747-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I14071501

A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF SCHOOL AND COMMUNITY RELATIONS
ADMINISTRATION OF SMALL SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
EDUCATIONAL REGION EIGHT

Mrs. Penrumpai Ramaboth

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration
Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-747-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8

โดย

นางเพ็ญรำไพ รามบุตร

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.सनันจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์กoonกุล เพ็ญชนะวัน)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เพ็ญรำไพ รามบุตร : การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง
 โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8
 (A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF SCHOOL AND COMMUNITY RELATIONS
 ADMINISTRATION OF SMALL SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
 OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION EIGHT)
 อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์, 198 หน้า. ISBN 974-583-747-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง
 โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 กลุ่ม
 ตัวอย่างในการวิจัยที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 113 คน และครู-อาจารย์
 จำนวน 262 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 59 แห่ง แบบสอบถามมีลักษณะเป็น
 แบบเลือกตอบ แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจชุมชนของตน
 2) การช่วยให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพของชุมชน 3) การให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน 4) การ
 ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน 5) การให้บริการที่โรงเรียนทำได้โดยร่วมมือกับองค์กรอื่นใน
 ชุมชน และ 6) การประเมินนโยบายและแผนงานการพัฒนาชุมชนในส่วนที่โรงเรียนเกี่ยวข้อง

ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กได้ดำเนินการคือ จัดบุคลากรของ
 โรงเรียนไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน ช่วยศึกษาสภาพและปัญหาการประกอบอาชีพของคนในชุมชน
 โดยรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน เชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่าง ๆ ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน
 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและประชาชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีการ
 ประเมินนโยบายและแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ส่วนปัญหาที่พบในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ งบประมาณมีไม่เพียงพอ ครู-อาจารย์
 มีชั่วโมงสอนและทำงานด้านอื่นมาก แหล่งวิทยากรในชุมชนมีน้อย ผู้ปกครองและประชาชนมีฐานะ
 ยากจน และการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนไม่สม่ำเสมอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา
 สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา
 ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิติต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C 541610: MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD: SCHOOL COMMUNITY RELATIONS/ SMALL SECONDARY SCHOOLS

PENRAMPAI RAMABOTH : A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF SCHOOL AND COMMUNITY RELATIONS ADMINISTRATION OF SMALL SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION EIGHT. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. NATNIPA COOPARAT, Ph.D., 198 pp. ISBN 974-583-747-4

The purpose of this study was to explore the current situation and problems of school and community relations administration of small secondary schools under the jurisdiction of the department of general education, educational region eight. The study sample consisted of 113 school principals, and 262 regular teachers who were answered from all the 59 small secondary schools in educational region eight. The checklist questionnaire form used in this study was divided according to the 6 task areas of school and community relations, namely, 1) helping provide an opportunity for a community to recognize its composition, 2) assisting a community to identify its potential for improvement through the use of natural and human resources, 3) determining the educational services, 4) helping to develop and implement plan for the improvement of community life, 5) determining and rendering services which the school can best provide in community improvement with and through the cooperation of other agencies, and 6) making possible the continual reexamination of acceptable plans and policies for community improvement with particular reference to the services which the schools are rendering.

The results of the study indicated that small secondary schools had properly organized the following: selecting and assigning staff personnel, assisting a community survey, inviting specialized persons, providing an opportunity for parents and others to use school plant facilities, and evaluating plans and policies. While the areas that needed to be provide or improved included the following: allocating budgets, assigning teachers workloads, searching the human resources, having low-income families, and coordinating between schools and other agencies.

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา
สาขาวิชา.....บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิจัย ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร วรุตบางกูร อาจารย์ธรรมณูญ วิสัยจร อาจารย์คงวุฒิ ไพบูลย์ศิลป์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจสอบ เสนอแนะและปรับปรุง เครื่องมือการวิจัย ตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้อบรม สั่งสอน ให้ข้อคิดและแนวทางในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน และครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณ คุณอำนาจ รามบุตร บิดาและพี่น้องทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยในบางส่วน

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง หากงานวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ แก่วงการบริหารการศึกษา ขอบกคุณความดีนี้เป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา และครู-อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้จนทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสในการทำวิจัยครั้งนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
เพื่อราไพ รามบุตร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย.....	10
2 บรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.	57
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	60
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	117
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	141
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	141
วิธีดำเนินการวิจัย.....	141
สรุปผลการวิจัย.....	142
อภิปรายผล.....	146
ข้อเสนอแนะ.....	160
รายการอ้างอิง.....	162
ภาคผนวก.....	168
ประวัติผู้เขียน.....	198

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู-อาจารย์ จำแนกตามรายจังหวัดและโรงเรียน.....	47
2	แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน.....	54
3	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิสูงสุด และประสบการณ์ที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน.....	57
4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมความเข้าใจ บทบาทของโรงเรียนต่อชุมชน.....	60
5	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง เข้าใจบทบาทของหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานทางการศึกษา.....	63
6	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง เข้าใจบทบาทของหน่วยงานภาคเอกชนในชุมชน.....	65
7	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชน เข้าใจบทบาทของสถาบันทางศาสนาในชุมชน.....	67
8	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างและเผยแพร่ เกียรติประวัติของโรงเรียนให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน.....	69
9	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่ เกียรติประวัติของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง.....	71
10	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีรายงานการ ดำเนินงานของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง.....	73
11	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรายงานการ ดำเนินงานของโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ.....	75
12	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบงานส่งเสริม ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน.....	77
13	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการช่วยสำรวจสภาพ ชุมชน.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสำรวจสภาพ ของชุมชน.....	80
15	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการช่วยดำเนินการ สำรวจสภาพของชุมชน.....	82
16	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ชุมชนเป็น แหล่งทรัพยากรสนับสนุนการบริหารงานของโรงเรียน.....	84
17	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรเพื่อ สนับสนุนการบริหารงานโรงเรียน.....	86
18	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการใช้ชุมชนเป็น แหล่งสนับสนุนการบริหารงานของโรงเรียน.....	88
19	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการให้บริการทาง วิชาการแก่ชุมชน.....	89
20	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการทาง วิชาการเรื่องต่าง ๆ	91
21	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดโครงการ ส่งเสริมการศึกษาแก่ผู้ปกครอง.....	92
22	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการอาคาร สถานที่เพื่อการศึกษาแก่ชุมชน.....	94
23	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ ด้านการส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชน.....	96
24	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดบริการด้าน นันทนาการแก่ชุมชน.....	98
25	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมความเข้าใจ การปกครองระบอบประชาธิปไตย.....	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการให้บริการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ผู้ปกครอง.....	101
27	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน.....	103
28	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคณในชุมชน.....	105
29	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการติดต่อขอความร่วมมือจากองค์กรอื่น ๆ ในชุมชนเพื่อจัดการศึกษา.....	107
30	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน.....	109
31	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการประเมินนโยบายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	111
32	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการประเมินแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	112
33	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระยะเวลาของการรายงานผลการประเมินนโยบายและแผนงาน.....	113
34	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำผลการประเมินนโยบายและแผนงานไปใช้.....	115
35	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมให้คณในชุมชนเข้าใจชุมชนของตน.....	118
36	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการช่วยสำรวจสภาพชุมชน.....	121
37	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการช่วยกำหนดแนวการพัฒนาชุมชน.....	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
38	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้ชุมชนเป็น แหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน.....124
39	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้ชุมชน เป็นแหล่งทรัพยากรเพื่อปรับปรุงโรงเรียน.....126
40	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการ ทางวิชาการแก่ประชาชน.....128
41	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการ ให้การศึกษาแก่ประชาชน.....130
42	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการช่วยพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของคนในชุมชน.....133
43	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการ ที่โรงเรียนทำได้โดยร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในชุมชน.....136
44	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการประเมิน นโยบายและแผนงานพัฒนาชุมชนในส่วนของโรงเรียนเกี่ยวข้อง.....139

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย